

לפרשת בהר ובחוקותי – תשע"ב

"לי הארץ"

מאת הרב אבשלום מאירסדורף

התורה מכריזה:

"וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצַמְתָּת כִּי לִי הָאָרֶץ כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עַמְדִּי: וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לְאֶרֶץ" (ויקרא כ"ה כג-כד).

למה התכוונה התורה. כדי להסביר זאת אביא דוגמא לימינו שראיתי בשם הרב עזריאל אריאל:

בעידן של היי-טק, בעידן שבו "המוציא לחם מן הארץ" חדל מלהיות עסק כלכלי משתלם, ביקש לו יהודי למכור את אדמתו, זו שירש מאבותיו. על האדמה עמד פרדס תפוזים. ימיו כימי ההתיישבות. עתה ירד מחיר התפוזים. לא משתלם להשקות ולדשן. לא משתלם לנכש את העשביה. לא משתלם אפילו לקטוף. מבקש לו בעל הקרקע למכור אותה לאיש עסקים, יזם המבקש להקים במקום קניון מפואר. כבר סוכם המחיר. כבר נקבע תנאי התשלום. לא נותר אלא לגשת לבית הדין ולאשר בחתימת ידי הדיינים את ביצוע העסקה.

בבית הדין נשאל המוכר. מנין לך קרקע זו? מה זאת אומרת? הלא ירשתי אותה מאבותי? - עונה המוכר. ומה עשו בקרקע במשך כל השנים? שאלו הדיינים. קרקע חקלאית הייתה זו. בזיעת אפו עבד שם סבא רבה. במו ידיו חפר תעלות ניקוז ונטע עצי אקליפטוס במטרה לייבש את הביצות. בעמל כפיו עדר וחפר גומות. בדמעות בעיניו נטע שם עצי הדר. וב"ה זכה לראות פרי הילולים. - ענה המוכר. לכמה זמן רצונך למכור, אדוני? שאלו הדיינים. מה זאת אומרת לכמה זמן? לצמיתות. לחלוטין. תמורת המיליונים שאני עומד לקבל, אני יכול לצפות לקבל משהו בחזרה? מה? הקונה יסכים לפרק את הקניון ולהחזיר לי פרדס תפוזים? בשביל מה? הרי אני כבר לא חקלאי, אני עובד בהיי-טק, מרוויח מספיק מעסקים וירטואליים, שאצלי הם דבר מאד ממשי!

יסלח לי אדוני, אמר הדיין, שכחת שבעוד שלושים ושבע שנים תהיה שנת היובל? אמנם פעם אפשר היה למכור קרקעות לזמן ארוך. זה היה בתקופה שרוב עם ישראל היה בגלות. אבל מאז עבר זמן רב. היום כל העם כבר נמצא בארץ. יש יובל. קרקע חקלאית ניתן למכור רק עד היובל, ואחר כך עליה לחזור אליך.

אבל אני לא רוצה אותה. אני מוותר עליה - צעק המוכר. מה אעשה עם חתיכת אדמה? האם העצים מגדלים כסף? תן לי למכור אותה, וחסל. אני מודיע בזאת שאני מוותר על כל הזכויות שלי באדמה הזאת מעתה ועד עולם.

סלח לי, אמר הדיין, אם אומר לך שהאדמה הזאת היא בכלל לא שלך. ירשת אותה מסבך, שכבר נפטר לבית עולמו, ועליך להוריש אותה לניכר, שעדיין לא נולד. רק פיקדון היא אצלך, ולא סתם נדל"ן. אינך אדם בודד ותלוש, כמו גרגר אבק הפורח באוויר. אתה חלק משרשרת ארוכה של דורות, שנמשכת מאברהם אבינו ועד לדור האחרון. אין לך שום זכות להתחמק מאחריות כלפי הדורות הבאים. אמנם גם להם האדמה הזאת לא תהיה שייכת, כפי שלא הייתה שייכת לך. גם סבך, גם אתה וגם נכדיך וניניך - אינכם אלא דיירים בארצו של הקב"ה. והוא הודיע בתורתו: "והארץ לא תימכר לצמיתות, כי לי הארץ, כי גרים ותושבים אתם עמדי". דווקא ההכרה הזאת, שאינכם אלא גרים בארץ, היא זו שתתן לכם אחיזה יציבה באדמה.

השורשים שלכם לא יהיו נטועים רק בארץ מתחת, אלא גם בשמים ממעל. כך תחיו כולכם בארץ אשר איננה פיסת נדל"ן המחליפה מכונה להדפסת שטרי כסף, אלא בארץ אשר עיני ה' א-להיכם בה ובכם, בארץ אשר החיים בה מחייבים לממש את הייעוד הא-להי הגדול שנתן לעמו למען העולם כולו. "ובכל ארץ אחוזתכם, גאולה תתנו לארץ".